

IMP · CAESARI · DIVI · F · AVGVSTO · PONTIFICI
 MAXVMO · IMP · XIII · TRIBVNIC · POTESTATE · XVII · S · P · Q · R
 QVOD · EIVS · DVCTV · AVSPICISQVE · GENTES · ALPINAЕ · OMNES · QVAE
 A · MARI · SVPERO · AD · INFERVM · PERTINEBANT · SVB · IMPERIVM · P · R · SVNT · REDACTAE

u. c. 747/8

	GENTES ALPINAЕ DEVICTAE	8	FOCVNATES	15	RVGVSCI	23	VARAGRI	31	BRODIONTI	39	VERGVNNI
1	TRVMPILINI	9	VINDELICORVM-GENTES	16	SVANETES	24	SALASSI	32	NEMALONI	40	EGVI
2	CAMVNNI		QVATTVOR	17	CALVCONES	25	ACITAVONES	33	EDENATES	41	TVRI
3	VENNSTES	10	COSVANETES	18	BRIXENETES	26	MEDVLLI	34	ESVBIANI	42	NEMATVRI
4	VENNONETES	11	RVCINATES	19	LEPONTI	27	VCENNI	35	VEAMINI	43	ORATELLI
5	ISARCI	12	LICATES	20	VBERI	28	CATVRIGES	36	GALLITAE	44	NERVSI
6	BREVI	13	CATENATES	21	NANTVATES	29	BRIGIANI	37	TRIVLLATTI	45	VELAVNI
7	GENAVNES	14	AMBISONTES	22	SEDVNI	30	SOGIONTI	38	ECDINI	46	SVETRI

Non alienum videtur, Plinius ait h. n. 3, 20, 136, 'hoc loco subicere inscriptionem e Tropaeo Alpium, quae talis est' (sequitur inscriptio supra relata). Ex recentioribus primus fortasse ad scriptas reliquias animum advertit Iacobus Lopes Stunica, qui in itinerario Compluto Romam a. 1520 (p. 129 ed. Francisci Schotti ad calcem itinerarii sui Colon. 1620): 'extat adhuc', inquit, 'in arce eiusdem loci (Turbiae) illa ipsa Trophaei inscriptio, cuius Plinius meminit', quamquam ex hoc solo eam affert. Manutius cod. Vat. 5253 f. 412 Plinianam inscriptionem affert cum praescriptione hac: 'inter Augustam Praetoriam in Alpium faucibus et prope Monoecum vulgo Torbia quasi Trophaea a Plinio relatum'. Deinde Gioffredus in Nicia (1658) et Anonymi auctoris accuratam ruinarum descriptionem attulit eam quam supra repetivimus et p. 42 post allatam ex Plinio Tropaei inscriptionem sic pergit: 'cuius in nostris hisce Trophaeis multa supersunt marmorea fragmenta, ac praecipue unum' [scilicet id quod infra attulimus fr. 4] . . . 'Alia huiusmodi inscriptionis marmorea fragmenta iubente olim serenissimo principe Mauritio a Sabaudia ad ecclesiam B. Mariae Nicciensis arcis exornandam ac non ita pridem ad B. Virginis de Lagheto translata sunt'. Loca denuo lustravit Ricolvius Nicciensis, a quo ibi inventa obiter commemoravit Maffei M. V. p. 232; accuratius ipse ait in schedis n. 19 vidisse se Turbiae nell' arco del portico avanti la capella della Vergine della pietra alcuni insigni frammenti di marmo bianco con qualche nuvoletta oscura con lettere alte un palmo, scilicet quae nos infra dedimus n. 4. 5. 7. 8, item avanti la chiesa un altro frammento simile, scilicet id quod infra dedimus n. 1, item innanzi la chiesa un pezzo di marmo scavato lungo 6 palmi, largo 4, che rappresenta una parte del torace di un uomo armato. Fragmentum primarium 4 referunt item Bouche Provence (1664) 1, 99 ex Gioffredo; Lanciarez ms. 1756 p. 13; Durandi Piem. cispad. p. 21 a prioribus; Beaumont travels through the maritime Alps (Londini 1795 fol.) p. 111 (nam nugatur more suo addens: this copy was sent to me by a friend at Nice . . . the greatest part he had collected from the scattered fragments of the original, which are dispersed in the neighbourhood of Turbia and Nice); Millin voyage 2, 581. Bonifassius n. 16 affert Pliniana. Accuratius de reliquiis his egit comes Anselmus Hilario Spitalieri di Cessole in act. Taurin. ser. 2 vol. 5 a. 1843 p. 164 seq. expressitque is in tabula accurate fragmenta infra relata n. 4. 5. 7. 8. Inde pendent Sanguinetius p. 185; Carlone n. 101. 102. De visu Alex. Bertrand revue archéologique n. s. 19 (1869) p. 309 dedit fr. 3. 4. 7. 8. Nuperrime cum arcus reliquiae ex antiquis sedibus eximerentur Parisios transferendae, et fragmenta adhuc nota quattuor 4. 5. 7. 8 et tum demum reperta 2. 6. 9. 10 edidit H. Cerquand Nicciensis in eph. Revue archéologique n. s. 20 (1869) p. 280 seq. tab. 18 aptandisque iis reliquiis ad textum Plinianum non infructuosam operam navavit. Hoc maxime recte observavit secundum frustra quae supersunt nomina populorum necesse esse ita scripta fuisse, ut singula singulos versus occuparent, cum extet fragmentum unum (6) initium versus habens, duo (5. 8) habentia versuum fines. Denique Otto Hirschfeld dum moratur Parisiis fragmenta mea causa inspexit et Cerquandianam editionem suo testimonio comprobavit adiecitque fragmentum n. 11 una cum reliquis in museum Sangermanense advectum, a Cerquandio autem nescio quo casu praetermissum. Nos his testimoniis usi in fragmentis disponendis post Cerquandium minora quaedam mutavimus.

Variam lectionem subieci integram codicum Plinianorum trium Lugdunensis Vossiani fol. n. 4 saec. IX librorum eius auctoris qui extant longe primarii (ipse contuli), Vaticani 3861 saec. XI (secundum Detlefsenum), Florentini Riccardiani saec. XI (secundum Silligium). Fragmenta quae supersunt et variae lectioni inserui et ipsi exemplo locis iis, quibus aut certis rationibus aut certe probabilibus tribuenda esse viderentur. — Ipsum titulum, cum in verbis perscriptis vel non perscriptis codicum auctoritas nulla sit, disposui ad similitudinem arcus Segusini; in Leidensi sic est: *imp. cessari dii filio augusti (sic) ponti. max. imp. xiiii tr. po. xvii*, deinde *auspicisquae*, denique *redacti*, reliqua ut dedi. — Litterae fragmentorum omnium excepto tertio altae sunt cent. 18; interstitium inter versus est centim. paulo minus 9½. — Ex vocabulo AVGVSTO Ricolvii tempore superfuit fragmentum ei visum ante ecclesiam Virginis inscriptum litteris

1 AV

Ad vocabulum AVSPICISQVE referri potest fragmentum a Cerquando demum ex antiqua porta extractum:

2 AV

Nam interstitium centim. minimum 22, quod supra AV vacat, non convenit interstitio in populorum recensu observato, quod diximus esse centim. 9. 5. Litterae autem AV cum in praefatione bis inveniuntur in v. 1 in AVGVSTO et v. 2 in AVSPICISQVE, illum locum praeccludit, quod elementa AVG vidit Ricolvius, quem hoc ipsum fragmentum deprehendisse negandum est, cum id Cerquandus ita invenerit in opere positum, ut legi non posset nisi inde exemptum. Sed cum litterae AV non sint maiores eis, quae in laterculo reperiuntur, fragmentum commodius fortasse aptabitur ad laterculi n. 25 aut n. 45, ut versum praecedentem statuamus non totum scriptum fuisse. — Praeterea observavit Cessolius servari Nizzae in bibliotheca publica saxum ex arcu auctum habens litteram unam fractam N

3 N

eius magnitudinis, scilicet minimum cent. 36, ut ad praescriptionis partem primam necesse sit referatur, quam maioribus litteris perscriptam fuisse consentaneum est. Pertinuit igitur aut ad PONTIFICI aut ad TRIBVNIC. — Ex catalogi praescriptione versuque eius primo supersunt fragmenta haec:

4 SALI
RVMPILI

5 NI

unde corriguntur Pliniani libri, in quibus est *Triumpilini* (sic Leid.; *triumfilini* Vat. Ricc.) male (cf. p. 515). Prioris fragmenti versus uterque quo spectet, iam Gioffredus optime intellexit, Plinianam lectionem eius ope emendans. Posterius adiunxit Cerquand 'ainsi que le permet la coupe des deux blocs'. — Ex catalogi v. 2. 3, in quibus *camunni* Vat. et corr. ex *caumunni* Ricc., *camuni* Leid. (illud praestare supra p. 519 vidimus), deinde *uennostes* Vat. Ricc., fragmenta haec duo superesse videntur:

6 C

7 NI
NOST